

KEDY JE KOMPOST ZRELÝ ?

Do nádoby s dobre prevlhčeným kompostom vysejeme semienka rýchlo klíčiacych rastlín (napr. žerucha), pritlačíme a zakryjeme fóliou. Ak počas týždňa väčšina **semien vyklíči**, môžeme usúdiť, že kompost už neobsahuje nijaké látky škodlivé pre rastliny a môžeme ho už použiť v záhrade. **Intenzívne zelené klíčne listky svedčia o vyzretom komposte, zatiaľ čo žlté alebo hnedé listky o surovom.** Ak vyklíči len málo semien, musí sa kompost podrobiť ešte ďalšiemu rozkladu, kým nebude vhodný na ďalšie použitie.

AKO VYUŽIŤ HOTOVÝ KOMPOST ?

Vyzretý kompost je **hnedej až tmavohnedej farby, drobnej štruktúry, nezapácha, ale vonia ako humus.** Jeho prednosťou sú v tom, že **má schopnosť zadržiavať vodu, prevzdušňovať pôdu a obsahuje veľké množstvo** (podľa zloženia vstupných materiálov) **výživných látok.** Hotový, dobre vyzretý kompost môžeme použiť ku všetkým typom plodín. Surový kompost aplikujeme do pôdy na jeseň. Vyzretý kompost môžeme aplikovať kedykoľvek (používa sa hlavne pri výsadbe na jar). Na dostatočné zásobenie pôdy živinami stačí 1-2 cm vrstva kompostu ročne. Vzhľadom na vysokú zásobu živín nie je potrebné vo väčšine záhrad používať viac ako 2-3 litre kompostu na 1 m². Toto množstvo platí hlavne pre zeleninové záhrady, živé ploty a okrasné kríky.

ČO ZÍSKAME KOMPOSTOVANÍM ?

- kvalitné hnojivo pre svoju záhradku
- ušetríme peniaze za odvoz odpadov
- ušetríme peniaze za drahé hnojivá
- znižíme množstvo a škodlivosť odpadov
- pomôžeme životnému prostrediu

**Priatel'ia
Zeme
CEPA**

Ďalšie informácie získate na adrese
www.priateliazeme.sk/cepa/kompostovanie

alebo sa môžete obrátiť aj na našu partnerskú organizáciu Priatel'ia Zeme-SPZ, ktorá sa dlhodobo zaoberá kompostovaním (adresa: P.O. Box H-39, 040 01 Košice, tel./fax: 055 / 677 1 677, mobil: 0903 77 23 23, e-mail: spz@priateliazeme.sk, Internet: www.priateliazeme.sk/spz)

Text a obrázky v tomto letáku sú prevzaté z materiálov Priateľov Zeme - SPZ so súhlasom tejto organizácie.

Projekt „Zhodnocovanie biologických komunálnych odpadov na Poľane“ je spolufinancovaný z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho spoločenstva, Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

**Priatel'ia
Zeme
CEPA**

KOMPOSTOVANIE

Bioodpad vhodný na kompostovanie tvorí 30 až 45% z celkového množstva odpadu.

Konečný produkt - kompost môže byť použitý pri pestovaní rastlín ako humusové hnojivo vracajúce do pôdy výživné látky, ktoré sme z nej predtým pri pestovaní odobrali.

Priatel'ia Zeme-CEPA, Poničká Huta 65, 976 33 Poničky, tel/fax: 048 410 37 19, mobil: 0905 581 060,
e-mail: cech@priateliazeme.sk, www.priateliazeme.sk/cepa/kompostovanie

Vytlačené na 100% recyklovanom papieri.

ČO SA DÁ KOMPOSTOVAŤ ?

V podstate je možné kompostovať **všetky netoxické organické materiály, ktoré vznikajú v domácnosti a v záhrade**. Pri domacom kompostovaní môžu byť problémové len materiály, ktoré sú čerstvo chemicky ošetrované a potraviny živočíšneho pôvodu.

Zvyšky varených jedál a potraviny dávajte do kompostu radšej iba v malých množstvách, pretože lákajú rôzne zvieratá, skoro podliehajú skazeniu a potom neprijemne zapáchajú. To je možné odstrániť zmiešaním s väčším množstvom suchého, savého materiálu.

Ideálna je mnohoraká zmes najrozličnejších materiálov, ktorú je potrebné vhodne upraviť (podrvíť, posekať, zvlhčiť, atď.) a **dobre premiešať**.

Tab. 1: Materiál vhodný na kompostovanie

odpad z kuchyne	odpad zo záhrad	iný organický odpad
- zvyšky z čistenia ovocia a zeleniny	- kvety	- popol z dreva
- zvyšky jedál	- pokosená tráva	- hobliny
- potraviny	- konáre, lístie	- drevené piliny
- čaj, kávový výluh	- zhnité ovocie	- hnoj a trus
- potravinami znečistený papier	- vypletá burina	- vlasy, perie
	- zemina	- papierové obrúsky a servítky

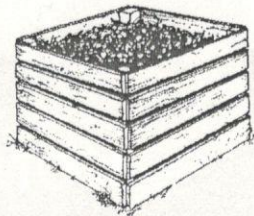
Tab. 2.: Materiál nevhodný na kompostovanie

druhotné suroviny	problémové látky	Iné
- kovy	- farby	- prach zo smetí a vysávania
- plasty	- staré lieky	- časti rastlín napadnuté chorobami
- sklo	- staré oleje	- kosti a mäso
- textil	- batérie	- mliečne výrobky
- papier	- chemické prostriedky	

AKO A KDE SI ZALOŽIŤ KOMPOSTOVISKO ?

Kompost si môžete založiť na hociktorom mieste záhrady. Je však vhodné dodržať niektoré **zásady a odporúčania**:

- je vhodné **zabezpečiť kontakt so zemou**, aby bol možný prístup pôdných organizmov (dážďovky, roztoče, mikroorganizmy), ktoré pomáhajú pri rozklade organických materiálov,
- **donášková vzdialenosť** by nemala byť veľmi veľká, okolo kompostoviska by mal byť **dostatočný priestor** na manipuláciu s náradím (napr. s fúrikom),
- odporúča sa **spevnený podklad** pracovného miesta (nie kompostoviska), ktorý zabezpečí pohodlný prístup aj pri dlhodobejšom daždi,
- kompostovisko by nemalo byť vystavené priamemu slnku, silnému vetru (aby sa kompost nevysušoval) ani dažďu (prílišné zamokrenie). Preto je vhodné ho **umiestniť do polotieňa** (skupina stromov, živý plot, atď.) a **prikryť ho proti dažďu** (geotextiliou, strieškou, celtou, atď.),
- aby z rôznych dôvodov neprekážal susedom (pri správnom kompostovaní je táto obava zbytočná).

Základnou formou je kompostovanie v **kope (hrobli)**. Stačí materiál vhodne upraviť a navrstviť do požadovaného tvaru. Tento spôsob sa používa hlavne tam, kde je dostatok priestoru.

Druhým spôsobom je kompostovanie v **zásobníkoch**. Tie môžu byť z rôznych materiálov (drevo, plast, pleťivo, kov, betón, kameň alebo ich kombinácie). Najlacnejší a najúčelnejší býva spravidla drevený zásobník, ktorý pri troške šikovnosti môže byť aj pekný.

Kompostovacie zásobníky si môžeme vyrobiť aj z odpadových materiálov (drevené a plastové palety, staré sudy...).

PRAVIDLÁ SPRÁVNEHO KOMPOSTOVANIA

- Ak sme sa už rozhodli pre spôsob, akým budeme kompostovať (hrobľa, zásobník), začnime so zberom organického materiálu. Dno kompostovacej kopy vysypeme **hrubším materiálom** (posekané drevo, konáre), aby sme zabezpečili cirkuláciu vzduchu a odtok nadbytočnej vody.
- Kompostujeme iba **upravené** (posekané, drvené, nalámané) materiály.
- Nazbierané materiály **neukladáme do kompostoviska vo vrstvách**, ale ich navzájom zmiešavame. Platí, že **dušikaté látky** (hnoj, trus, pokosená tráva, kuchynský bioodpad, pozberové zvyšky zo záhrady...), ktoré sú väčšinou mäkké, šťavnaté a zelené, **musíme zmiešavať s uhlíkatými** (drevná štiepka, piliny, hobliny, lístie, slama, papier...), ktoré sú zväčša tvrdé, hnedé, suché a savé.
- Je vhodné si na tento účel **predbežne uskladniť materiály**, ako je slama, lístie, drevná štiepka (uhlíkaté suroviny), pretože tie vznikajú iba sezónne, ale potrebujeme ich počas celého roka.
- Počas celého procesu **kontrolujeme vlhkosť kompostu**. Ak stlačíme dobre premiešaný materiál v dlani, nemala by nám spomedzi prstov vytekať voda (max. 2-3 kvapky). Keď dľaň otvoríme, materiál by mal zostať stlačený (nemal by sa rozšpať). Podľa potreby kompost dovlhčíme alebo pridáme suchý, savý materiál.
- Kompostovací proces je založený na aktivite mikroorganizmov a pôdných živočíchov, ktoré k svojmu životu **potrebujú kyslík**. Preto musíme zabezpečiť dostatočné prevzdušnenie kompostovaného materiálu. To zabezpečíme vytvorením dostatočného množstva otvorov na zásobníku a minimálne 1-2x ročne prekopávaním (prehadzovaním) kompostu (pri veľkom poklese objemu zakládky). Prekopávanie výrazne urýchľuje rozklad.
- Ak sme dobre založili kompostovacie zakládke, mala by nám do 1-3 dní **vystúpiť jej teplota na 40 až 60°C**. Táto teplota sa môže v komposte udržať niekoľko dní až týždňov. Pri poklese teploty je vhodné kompost prekopáť, čím znovu naštartujeme proces rozkladu.
- Kompostovaný materiál je vhodné **premiešavať malým množstvom zeminy** (nie je to však nevyhnutné). Jej podiel v zakládke by nemal byť väčší ako 10%. Zemina obsahuje množstvo mikroorganizmov, ktoré napomáhajú rozkladným procesom, dokáže viazať vlhkosť a pomaly ju uvoľňovať do okolia, napomáha pri vzniku stabilnej drobavito - zemitej štruktúry a výrazne dokáže viazať zápach.
- Približne po 6-12 mesiacoch je kompost **vyzretý**.
- Po vyzretí je potrebné kompost presieť a nespracované časti **vložiť do novej kopy**.

